

Франції, Швеції та США. Крім того, кримінально протиправні діяння проти порядку управління, спрямовані проти відповідних службових осіб можуть полягати також у злісній непокорі, узурпація їх влади через незаконне привласнення (носіння) їх звань, уніформи, емблеми, іншого службового знаку [4, с. 309], а також – через втручання в їх діяльність.

Список використаних джерел

1. Кирбят'єв О.О. Кримінально-правова охорона професійної діяльності працівників правоохоронних органів : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2021. Класичний приватний університет, Запоріжжя, 2021. 446 с.

2. Кримінальне право України: загальна частина : підручник / Є.С. Назимко, С.В. Лосич, Ю.О. Данилевська та ін. / за заг. ред. проф. В.М. Бесчастного та О.М. Джужи. Київ : ВД «Дакор», 2018. 386 с.

3. Кондратов В.Г. Кримінально-правове забезпечення захисту працівників правоохоронних органів: компаративістське дослідження : дис. ... д-ра філософії : 081 «Право». Донецький державний університет внутрішніх справ, Маріуполь, 2021. 283 с.

4. Хавронюк М.І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2007. 552 с.

Кірієнко Анастасія Володимирівна,

студент навчально-наукового інституту
права та психології Національної
академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

доцент кафедри кримінального права
та кримінології навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх справ,
доктор філософії в галузі права

Юріков О. О.

ЗЛОЧИНИ АГРЕСІЇ ЗА МІЖНАРОДНИМ ТА НАЦІОНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

21 серпня 2024 року було прийнято Закон України № 3909-ІХ «Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього» [5], яким Україна все ж таки ратифікувала Римський статут Міжнародного

кримінального суду (Римський статут), учинений 17 липня 1998 року в м. Римі, який був підписаний ще в 2000 році. Цим законом наша держава проголосила, що на її території діють положення Римського статуту, а також поширюється юрисдикція Міжнародного кримінального суду.

Зазначений вище Закон України «Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього» [5] набуває чинності одночасно з набранням чинності Законом України від 9 жовтня 2024 року № 4012-IX «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього» [3]. Таким чином, вказані закони набули чинності 24 жовтня 2024 року. Останнім законом було внесено низку зміни до Кримінального кодексу (далі – КК) України щодо злочинів, на які поширюється юрисдикція Міжнародного кримінального суду.

Одними із видів злочинів, на які поширюється юрисдикція Міжнародного кримінального суду, та які нині вчиняються на території України є злочини агресії.

Відповідно до ст. 8 bis Римського статуту «злочин агресії» означає планування, підготовку, ініціювання або вчинення особою, яка спроможна фактично здійснювати контроль за політичними чи військовими діями держави або керувати ними, акту агресії, який за своїм характером, тяжкістю та масштабами є грубим порушенням Статуту Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) [7]. Крім того, Римський статут конкретно визначає, що є актом агресії, зокрема це застосування збройної сили державою проти суверенітету, територіальної цілісності або політичної незалежності іншої держави чи в будь-який інший спосіб, несумісний зі Статутом Організації Об'єднаних Націй [7].

Будь-який з таких актів, незалежно від оголошення війни, буде кваліфікуватися відповідно до резолюції 3314 (XXIX) Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 14 грудня 1974 року як акт агресії: а) вторгнення або напад збройних сил держави на територію іншої держави чи будь-яка військова окупація, незалежно від її тимчасового характеру, що є результатом такого вторгнення або нападу, чи будь-яка анексія із-застосування сили на території іншої держави або її частини; б) бомбардування збройними силами держави території іншої держави чи застосування будь-якої зброї державою проти

території іншої держави; с) блокада портів чи берегів держави збройними силами іншої держави; d) напад збройними силами держави на сухопутні, морські або повітряні сили чи морські та повітряні флоти іншої держави; е) застосування збройних сил однієї держави, що перебувають на території іншої держави за угодою з приймаючою державою, в порушення умов, передбачених в угоді, чи будь-яке продовження їх перебування на такій території після припинення дії угоди; f) дія держави, яка дозволяє, щоб її територія, яку вона надала у розпорядження іншої держави, використовувалася цією іншою державою для вчинення акту агресії проти третьої держави; g) направлення державою або від імені держави озброєних банд, груп та іррегулярних сил або найманців, які вчиняють акти застосування збройної сили проти іншої держави, які мають настільки серйозний характер, що це рівноцінно переліченим вище актам або її істотній участі в них [7].

За національним законодавством України під злочинами агресії слід розуміти планування, підготовка або розв'язування агресивної війни чи воєнного конфлікту, участь у змові, що спрямована на вчинення таких дій, а також ведення агресивної війни або агресивних воєнних дій (ст. 437 КК України) [1]. До внесення змін до цієї статті, вона мала назву «Планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни».

Під воєнним конфліктом слід розуміти форму розв'язання міждержавних або внутрішньодержавних суперечностей із двостороннім застосуванням воєнної сили. Основними видами воєнного конфлікту є війна та збройний конфлікт [4]. Агресивною війною є широкомасштабне застосування збройної сили проти суверенітету, територіальної цілісності або політичної недоторканості іншої держави, або в будь-який інший спосіб, несумісний зі Статутом ООН, що, як правило, супроводжується повною чи частковою окупацією території іншої держави [2, с. 1355]. Агресивна війна вирізняється масштабністю дій, поєднанням використання збройних сил з іншими засобами боротьби (економічними, дипломатичними, ідеологічними, інформаційними), постановкою та реалізацією певних політичних завдань (захоплення чужої території, поневолення чи пограбування іншого народу тощо). Агресивні воєнні дії – це локальне застосування збройної сили в повітрі, на морі, на суші чи в космосі проти суверенітету, територіальної цілісності або політичної недоторканості іншої держави з метою

знищення особового складу збройних сил і військової техніки противника та захоплення території іншої держави [8, с. 182].

Слід акцентувати увагу на тому, що за національним кримінальним законодавством протиправним визнано ведення агресивної війни або агресивних воєнних дій, а також планування, підготовка, розв'язування агресивної війни або воєнного конфлікту. Водночас, відповідно до ст. 8bis Римського статуту Міжнародного кримінального суду, караним є планування, підготовка, ініціювання або вчинення особою, яка в змозі фактично здійснювати керівництво або контроль за політичними або військовими діями держави, акта агресії, який в силу свого характеру, серйозності та масштабів є грубим порушенням Статуту ООН [6; 8, с. 182–183].

Отже, попри те, що Україна ратифікувала Римський статут та імплементувала його положення в національне законодавство, визначення злочинів агресії та актів агресії різняться у міжнародному та українському кримінальному законодавстві. Міжнародне законодавство охоплює більше суспільно небезпечних дій, які можна визнати злочинами агресії, ніж КК України.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n3035>.

2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 11-те вид., переробл. та доповн. Київ : Дакор, 2019. 1384 с.

3. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього: Закон України від 9 жовт. 2024 р. № 4012-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4012-20#n2>.

4. Про національну безпеку України: Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.

5. Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього: Закон України від 21 серп. 2024 р. № 3909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3909-20#Text>.

6. Реолюція RC/Res.6, прийнята консенсусом Асамблеї держав – учасниць Римського статуту Міжнародного кримінального суду на пленарному засіданні 11 черв. 2010 р.

URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2020/02/Curricula_NJ_IHL_ICL_2019_UKR.pdf.

7. Римський статут Міжнародного кримінального суду від 17 лип. 1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#n997.

8. Yurikov O. Counteracting planning, preparation, resolution and management aggressive war on the territory of Ukraine. *Legal sciences and their role in the development of the legal culture of a modern man* : monograph. Riga : Baltija Publishing, 2022. P. 180–197.

Король Елла Едуардівна,

слухач магістратури навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

професор кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Мостепанюк Л. О.

ЕКСТРАДИЦІЯ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ

Інститут екстрадиції має багатомісячну історію і його початок можна простежити з часів глибокої давнини, коли ще не існувало правових взаємовідносин у питаннях протидії злочинності, не було стійкої системи норм міжнародного права, але вже виникли перші ознаки формальної дипломатії. При цьому практика видачі осіб, які вчинили правопорушення, існувала, спочатку маючи локальний характер.

Початком становлення міжнародного співробітництва у видачі осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення, стало державницьке усвідомлення ідеї, що в межах кожного суспільства повинна панувати єдина і самостійна каральна влада, якій зобов'язані підкорятися всі особи, що знаходяться на території держави. Саме цьому першим відомим правовим інститутом у сфері міжнародного співробітництва став інститут екстрадиції (видачі осіб, які вчинили кримінальні правопорушення).

Характерною рисою Стародавнього світу була регіональність, обумовлена локальними економічними зв'язками, що охоплювали невеликі географічні райони. Так, у